

Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

21 март 2013 година *

„Далекосъобщителни услуги — Директива 2002/20/ЕО — Членове 3 и 12-14 — Право на ползване на радиочестоти — Еднократни такси за правото на ползване на радиочестотите — Еднократни такси за отдаването за ползване и за удължаването на срока на действие на правото на ползване на радиочестоти — Метод за изчисление — Изменения на вече предоставено право“

По дело C-375/11

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Cour constitutionnelle (Белгия) с акт от 16 юни 2011 г., постъпил в Съда на 15 юли 2011 г., в рамките на производство по дело

Belgacom SA,

Mobistar SA,

KPN Group Belgium SA

срещу

État belge,

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: г-н L. Bay Larsen, изпълняващ функцията на председател на четвърти състав, г-н J.-C. Bonichot, г-жа C. Toader, г-жа A. Prechal и г-н E. Jarašiūnas (докладчик), съдии,

генерален адвокат: г-н N. Jääskinen,

секретар: г-жа R. Şereş, администратор,

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 11 юни 2012 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за Belgacom SA, от адв. N. Cahen и адв. I. Mathy,

— за Mobistar SA, от адв. V. Vanden Acker,

— за KPN Group Belgium SA, от адв. A. Verheyden и адв. K. Stas,

* Език на производството: френски.

- за белгийското правителство, от г-н Т. Materne и г-жа М. Jacobs, в качеството на представители, подпомагани от адв. D. Lagasse,
- за кипърското правителство, от г-жа D. Kalli, в качеството на представител,
- за литовското правителство, от г-н D. Kriauciūnas и г-жа А. Svinkūnaitė, в качеството на представители,
- за нидерландското правителство, от г-жа С. Wissels и г-жа С. Schillemans, в качеството на представители,
- за Европейската комисия, от г-жа С. Vrignon и г-жа L. Nicolae, както и от г-н G. Braun, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 25 октомври 2012 г.,

постанови настоящото

Решение

- 1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на членове 3 и 12—14 от Директива 2002/20/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 година относно разрешението на електронните съобщителни мрежи и услуги („Директивата за разрешение“) (ОВ L 108, 2002 г., стр. 21; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 35, стр. 183).
- 2 Запитването е отправено в рамките на спор между, от една страна, Belgacom SA (наричано по-нататък „Belgacom“), Mobistar SA (наричано по-нататък „Mobistar“) и KPN Group Belgium SA (наричано по-нататък „KPN Group Belgium“) и от друга страна, État belge, във връзка със съответствието на таксите, дължими от тези оператори на мрежи за мобилна телефония съгласно членове 2 и 3 от Закона от 15 март 2010 г. година (Moniteur belge от 25 март 2010 г., стр. 18849, наричан по-нататък „Законът от 15 март 2010 г.“), който изменя член 30 от Закона от 13 юни 2005 година относно електронните съобщения (Moniteur belge от 20 юни 2005 г., стр. 28070, наричан по-нататък „Законът от 13 юни 2005 г.“), със системата от такси, предвидена в Директивата за разрешение.

Правна уредба

Правото на Съюза

- 3 Член 8, озаглавен „Цели на политиката и регулаторни принципи“, от Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 година относно общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги (ОВ L 108, стр. 33; Специално издание на български език, 2007 г., глава 13, том 35, стр. 195, наричана по-нататък „Рамковата директива“) гласи:

„1. Държавите членки гарантират, че при изпълнение на регулаторните задачи, определени в настоящата директива и Специфични директиви, националните регулаторни власти да предприемат всички разумни мерки, насочени към постигането на целите, посочени в параграфи 2, 3 и 4. Такива мерки са пропорционални на тези цели.

Държавите членки гарантират, че при изпълнението на регулаторните задачи, определени в настоящата директива и Специфичните директиви, и по-специално онези, насочени към постигане на ефективна конкуренция, националните регулаторни власти отчитат в максимална степен, че е желателно регулирането да бъде технологически неутрално.

[...]

2. Националните регулаторни власти насърчават конкуренцията при доставката на електронни съобщителни мрежи, електронни съобщителни услуги и свързани съоръжения и услуги чрез, *inter alia*:

[...]

- б) гарантиране, че опорочаването или ограничаването на конкуренцията в сектора на електронните съобщения;
- в) насърчаване на ефективни инвестиции в инфраструктурата, стимулиране на иновациите; и
- г) насърчаване на ефективното използване и гарантиране на ефективно управление на радиочестотите и номерационните ресурси“.

[...]“.

4 Съображения 32 и 33 от Директивата за разрешение гласят следното:

„(32) Освен административни такси могат да се събират и потребителски такси за използването на радиочестотите и номерата като средство за осигуряване на оптимално използване на тези ресурси. Такива такси следва да не затрудняват развитието на иновационни услуги и конкуренцията на пазара. Настоящата директива не накърнява целите, за които се използват таксите за права за използване. Такива такси могат да се използват примерно за финансиране на дейности на националните регулаторни власти, които не могат да бъдат покрити с административните такси. Когато, в случай на конкурсни или сравнителни процедури за подбор, таксите за права за използване на радиочестотите представляват изцяло или отчасти еднократна сума, договореностите за плащане следва да гарантират, че такива такси на практика не водят до подбор на основата на критерии, които не са свързани с целта да си осигури оптимално използване на радиочестотите. Комисията може да публикува редовно стандарти на проучвания във връзка с най-добрата практика при предоставянето на радиочестоти, предоставянето на номера или предоставянето на права за пренасяне.

(33) Може да се наложи държавите членки да променят правата, условията, процедурите и таксите във връзка с общото разрешение и правата за използване, когато това е обективно обосновано. Промените следва да бъдат надлежно и своевременно нотифицирани на всички заинтересовани страни, които трябва да получат достатъчни възможности да изразят своите становища по предвидените промени“.

5 Член 3, параграфи 1 и 2 от Директивата за разрешение, озаглавен „Общо разрешение на електронни съобщителни мрежи и услуги“, гласи:

„1. Държавите членки гарантират свободата на предоставяне на електронни съобщителни мрежи и услуги в съответствие с условията, установени в настоящата директива. За тази цел държавите членки не могат да попречат на предприятията да предоставят електронни съобщителни мрежи и услуги, освен когато това е необходимо поради основанията, посочени в член 46, параграф 1 от Договора.

2. Предоставянето на електронни съобщителни мрежи или предоставянето на електронни съобщителни услуги може да бъде обект на общо разрешение, без да се накърняват специфичните задължения, посочени в член 6, параграф 2 или правата за употреба, посочени в член 5. [...]“.

6 Член 12 от Директивата за разрешение, озаглавен „Административни такси“, гласи:

„1. Всички административни такси, наложени върху предприятията, които предоставят услуга или мрежа по общото разрешение, или на които е било предоставено право на използване:

- a) по размер покриват единствено административните разходи за управлението, контрола и изпълнението на общата лицензионна схема и правата за използване и специфичните задължения, както е посочено в член 6, параграф 2, които могат да включват разходи за международно сътрудничество, хармонизация и стандартизация, анализ на пазара, проследяване на съответствието и други видове пазарен контрол, както и регулаторната дейност по подготовката и въвеждането в сила на вторичното законодателство и административните решения като например решенията за достъп и взаимосвързаност; и
- б) се налагат на отделните предприятия обективно, прозрачно и пропорционално, което свежда до минимум допълнителните административни разходи и съпътстващите такси.

2. Когато налагат административни такси, националните регулаторни власти публикуват годишни прегледи на административните си разходи и общия размер на събраните такси. В светлината на разликата между общия размер на таксите и административните разходи се внасят съответните корекции“.

7 Член 13 от същата директива, озаглавен „Такси за права за използване и права за изграждане на инфраструктура“, предвижда:

„Държавите членки могат да разрешат на съответните компетентни органи да налагат такси за правата за ползване на радиочестоти или номера или правата за изграждане на инфраструктура в случаите на обществена или частна собственост, които отразяват потребността от гарантиране на оптималното използване на тези ресурси. Държавите членки гарантират, че такива такси са обективно обосновани, прозрачни, недискриминационни и пропорционални на предназначенията им цел, като вземат предвид целите, посочени в член 8 от [Рамковата директива]“.

8 Член 14 от Директивата за разрешение, озаглавен „Изменения на правата и задълженията“, гласи:

„1. Държавите членки гарантират, че правата, условията и процедурите във връзка с общото разрешение, както и правата за използване или правата за изграждане на инфраструктура могат да бъдат променени единствено при наличието на обективни основания и по пропорционален начин. Изпраща се надлежна нотификация за намерението да се въведат промени и на заинтересованите страни, включително ползватели и потребители, да бъде предоставен достатъчен срок да изразят своите становища по предложените промени, който е не по-кратък от четири седмици, освен при изключителни обстоятелства.

2. Държавите членки не могат да ограничават или оттеглят права за изграждане на инфраструктура преди изтичането на срока, за който те са предоставени, освен когато това е обосновано и приложимо в съответствие с разпоредбите на националното законодателство във връзка с обезщетяването при оттегляне на права“.

9 Част Б от приложението към Директивата за разрешение предвижда:

„Условия, които могат да бъдат добавени към правата за ползване на радиочестоти

[...]

6. Потребителски такси в съответствие с член 13 от настоящата директива“.

[...]“.

10 Член 14 от Директивата за разрешение, изменен с Директива 2009/140/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 25 ноември 2009 година (ОВ L 337, стр. 37), предвижда:

„1. Държавите членки гарантират, че правата, условията и процедурите във връзка с общото разрешение, както и с правата на ползване или правата за изграждане на съоръжения, могат да бъдат променени единствено при наличието на обективни основания и по пропорционален начин, като се вземат предвид, когато е необходимо, специфичните условия, приложими за прехвърляеми права на ползване на радиочестоти. Освен в случаите, когато предложените изменения са незначителни и са били договорени с притежателя на правата или на общото разрешение, намерението да се въведат промени се оповестява по подходящ начин и на заинтересованите страни, включително ползватели и потребители, на които се предоставя достатъчен срок да изразят своите становища по предложените промени, който е не по-кратък от четири седмици, освен при изключителни обстоятелства.

2. Държавите членки не ограничават или оттеглят права за изграждане на съоръжения или права на ползване на радиочестоти преди изтичането на срока, за който те са предоставени, освен когато това е обосновано и приложимо в съответствие с разпоредбите на приложението и на националното законодателство във връзка с обезщетяването при отнемане на права“.

11 Член 5, параграф 1 от Директива 2009/140 гласи:

„Държавите членки приемат и публикуват до 25 май 2011 г. необходимите закони, подзаконови и административни разпоредби, за да се съобразят с настоящата директива. Те незабавно съобщават на Комисията текста на тези разпоредби.

Държавите членки прилагат тези мерки от 26 май 2011 г.

[...]“.

Белгийското право

12 Член 30 от Закона от 13 юни 2005 година гласи следното:

„§ 1. За правото на ползване по членове 11 [правото на ползване на номер] и 18 [правото на ползване на радиочестоти] могат да се налагат такси, за да се гарантира оптималното ползване на тези средства. Таксите се събират от [Institut belge des services postaux et des télécommunications (Белгийският институт за пощенски услуги и телекомуникации, наричан по-нататък „IBPT“)].

§ 2. Кралят определя, след становище на [IBPT], размера и реда и условията за таксите по § 1“.

13 Член 2 от Закона от 15 март 2010 г. предвижда:

„В член 30 от Закона от 13 юни 2005 година [...] се въвеждат следните изменения:1° Между параграфи 1 и 2 се въвеждат параграфи 1/1, 1/2, 1/3 и 1/4, които гласят следното:

„§ 1/1. За целта, посочена в параграф 1, операторите, получили право да разполагат с радиочестоти за използването на мрежа и предоставянето на услуги за обществени мобилни електронни съобщения, се задължават по-конкретно да заплатят еднократна такса в началото на срока на валидност на правата за използване.

Размерът на еднократната такса се определя при предоставянето на честотите.

Еднократната такса възлиза на:

- 1° 51 644 EUR на MHz и на месец за честотния спектър 880—915 MHz и 925—960 MHz. Получаването на правото на ползване за честотния спектър 880—915 MHz и 925—960 MHz предполага и получаване на право на ползване за честотния спектър 1710—1785 и 1805—1880 MHz: количеството честоти, предоставено в спектъра 1710—1785 и 1805—1880 MHz е равно на двойния размер на количеството честоти, предоставено в спектъра 880—915 MHz и 925—960 MHz, закръглено до следващото делимо на 5 MHz. По изключение от предходното до 26 ноември 2015 г. еднократната такса за количеството честоти, предоставено на 1 януари 2010 г. в спектъра 880—915 MHz и 925—960 MHz, се отнася и за максималното количество честоти, което е могло да бъде предоставено на 1 януари 2010 г. в спектъра 1710—1785 и 1805—1880 MHz;
- 2° 20 833 EUR на MHz и на месец за честотния спектър 1920—1980 MHz и 2110—2170 MHz, освен в случай че общото количество честоти, притежавано от оператора в този обхват, не надхвърля 2 x 5 MHz. В последния случай еднократната такса възлиза на 32 000 EUR на MHz и на месец;
- 3° 2 778 EUR на MHz и на месец за честотния спектър 2500—2690 MHz.

Ако предоставянето се извършва [посредством] продажба на търг на честотите, минималният размер на посочената в настоящия параграф 1/1 еднократна такса важи като начална оферта за кандидатите.

§ 1/2. За всяко удължаване на срока на действие на разрешението операторите дължат еднократна такса.

Размерът на еднократната такса съответства на размера на еднократната такса, посочена в параграф 1/1, първа алинея.

За изчисляване на размера се взема предвид частта от правото на използване, която операторът иска да запази при удължаването на срока на действие.

Ако операторът иска да прехвърли част от спектъра, тази част трябва да представлява един непрекъснат честотен блок.

§ 1/3. Заплащането на еднократната такса се извършва, според случая, в рамките на петнадесет дни от началото на периода на валидност, посочен в § 1/1, първа алинея и в рамките на петнадесет дни от началото на периода на удължаване на срока на действие, посочен в § 1/2, първа алинея.

Като изключение от предходната алинея операторът има възможност да извърши плащането, както следва:

- a) операторът заплаща пропорционално на броя на оставащите месеци до следващата календарна година, според случая, в рамките на петнадесет дни от началото на периода на валидност, посочен в § 1/1, първа алинея и в рамките на петнадесет дни от началото на периода на удължаване на срока на действие, посочен в § 1/2, първа алинея;
- b) освен това операторът заплаща най-късно на 15 декември пълния размер на еднократната такса за следващата година. Ако разрешението изтича през следващата година, операторът заплаща пропорционално на броя на оставащите месеци до изтичането на правото на ползване;
- c) законната лихва, изчислена в съответствие с член 2, § 1 от Закона от 5 май 1865 г. относно лихвите по заемите, се прилага, според случая, от шестнадесетия ден, следващ началото на периода на валидност, посочен в § 1/1, първа алинея, или от шестнадесетия ден, следващ началото на периода на удължаване на срока на действие, посочен в § 1/2, първа алинея;
- d) заедно с плащането на еднократната такса операторът заплаща лихвата върху оставащата дължима сума.

Операторът уведомява за своя избор [ИВРТ] в рамките на двата работни дни, следващи, според случая, началото на периода на валидност, посочен в § 1/1, първа алинея, и началото на периода на удължаване на срока на действие, посочен в § 1/2, първа алинея.

Еднократната такса не се възстановява при никакви обстоятелства нито в пълен размер, нито частично.

§ 1/4. Ако операторът не заплати еднократната такса в пълния ѝ размер или частично за съответния честотен спектър, както е предвидено в § 1/1 1°, 2° или 3°, му се отнемат всички права на ползване на съответния честотен спектър“.2°. В § 2 се добавят думите „освен относно предвиденото в §§ 1/1, 1/2 и 1/3“.

14 Член 3 от Закона от 15 март 2010 г. гласи:

„Като преходна мярка, ако срокът за отказ от мълчаливото удължаване на срока на неговото разрешение вече е изтекъл към момента на влизане в сила на настоящия закон, операторът може въпреки това да се откаже от удължаването на срока на действие на неговото право на ползване до първия ден от новия удължен срок на действие на правото на ползване, без да дължи еднократната такса за този нов срок на действие“.

15 Член 4 от Закона от 15 март 2010 г. предвижда:

„Настоящият закон влиза в сила в деня на обнародването му в *Moniteur belge* [Moniteur belge от 25 март 2010 г., стр. 18849]“.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

- 16 Belgacom, Mobistar и KPN Group Belgium са оператори на мрежи за мобилна телефония, титуляри на разрешения, придружени с право на ползване на радиочестотите 900 MHz, 1800 MHz и 2000—2600 MHz в Белгия.
- 17 Законът от 12 декември 1994 г. (Moniteur belge от 22 декември 1994 г., стр. 31624) въвежда либерализация в сектора на мобилната телефония в Белгия, като разрешава на Министерския съвет да предоставя на други оператори, различни от бившия публичен оператор, индивидуални разрешения за доставка на услуги на мобилна телефония в честотния спектър от 900 MHz за период от петнадесет години, считано от датата на тяхното издаване.
- 18 На 27 ноември 1995 г. Министерският съвет издава разрешение на Mobistar, докато на 2 юли 1996 г. Belgacom Mobile получава разрешение с обратно действие от 8 април 1995 г. за ползване на мрежа за честотите от 900 MHz, която вече то е използвало с договор за управление с État belge. Срещу това двамата оператори е трябвало да заплатят поотделно еднократна концесионна такса от около 9 милиарда BEF [белгийски франка] (или 223 104 172,30 EUR), както и годишни такси на IBPT за ползването на радиочестотите.
- 19 През 1997 г. белгийското правителство решава да открие за ползване обхвата DCS 1800 MHz, за да подготви влизането на трети, дори четвърти оператор на пазара. Кралски указ от 24 октомври 1997 г. относно установяването и ползването на мрежите за мобилна телефония DCS-1800 определя процедурата за получаване на разрешение за създаването и ползването на мрежа за мобилна телефония DCS-1800, като предвижда, че това разрешение ще бъде валидно за петнадесетгодишен период, считано от деня на издаването на разрешението за ползване. На 2 юли 1998 г. KPN Group Belgium (по-рано KPN Orange SA, впоследствие BASE SA) получава разрешение за обхвата от 1800 MHz срещу заплащане на еднократна концесионна такса от 8,005 милиарда BEF (или 198 438 766,50 EUR) и на годишни такси за ползване на честотите.
- 20 С оглед на неудобствата, свързани с ползването на честотите от 1800 MHz в сравнение с честотите 900 MHz, а именно на по-слабия обхват на базовите станции, които изискват монтаж на много по-голям брой антени инсталации, за да се постигне същото покритие, през 2003 г. IBPT решава да предостави на KPN Group Belgium определени канали от 900 MHz и в замяна на това да предостави също така някои канали от 1800 MHz на Belgacom и на Mobistar. Вследствие на това от 2003 г. на KPN Group Belgium е предоставено ползването на допълнителни честоти от 900 MHz в замяна на предоставянето на Belgacom и на Mobistar на честоти в обхвата от 1800 MHz. Балансът на така предоставените канали на всеки от тримата оператори е трябвало да се запази до 2015 г.
- 21 Кралски указ от 18 януари 2001 г. установява процедурата за предоставяне на разрешения за системите от трето поколение UMTS, използващи честотния спектър между 1885—2025 MHz и 2110—2200 MHz. Belgacom, Mobistar и KPN Group Belgium представят своите кандидатури и получават разрешение за ползване на тези системи срещу заплащането на еднократна концесионна такса от 150 милиона евро от всеки от тези оператори за двадесетгодишен период с евентуално удължаване на срока на действие с кралски указ за петгодишни периоди.
- 22 Към момента на предоставяне на всяко от посочените разрешения Belgacom, Mobistar и KPN Group Belgium се задължават да заплатят в замяна на това:
 - еднократна концесионна такса,
 - годишна такса за ползване на честотите и
 - годишна такса за управление на разрешенията.

- 23 С решение от 25 ноември 2008 г. IBPT оттегля мълчаливото удължаване на срока на действие на разрешенията за ползване на радиочестотите от второ поколение (2G), предоставено на тримата оператори — Belgacom, Mobistar и KPN Group Belgium, с цел въвеждането на нова такса и прилагането на възможно най-ефективна политика по отношение на този честотен спектър.
- 24 Belgacom, Mobistar и KPN Group Belgium оспорват това решение пред Cour d'appel (Апелативен съд), Брюксел, който го отменя с решение от 20 юли 2009 г. по отношение на Belgacom и с решение от 22 септември 2009 г. по отношение на Mobistar. След тези две съдебни решения IBPT решава да оттегли решението си от 25 ноември 2008 г., приложимо по отношение на KPN Group Belgium, за да осигури еднакво третиране и на тримата оператори.
- 25 Вследствие на посочените решения на Апелативния съд в Брюксел на 15 март 2010 г. белгийският законодател приема закон за изменение на член 30 от Закона от 13 юни 2005 г. Видно от членове 2 и 3 от Закона от 15 март 2010 г., цитирани в точки 13 и 14 от настоящото решение, той предвижда:
- еднократна такса, която да замени предишната еднократна концесионна такса за операторите на мобилна телефония с цел да се гарантира оптималното използване на радиочестотите и която се дължи не само към момента на издаване на разрешенията за правото на ползване на радиочестотите, а и при всяко удължаване на срока на действие на съществуващото разрешение,
 - размер на еднократната такса, вариращ в зависимост от съответната радиочестота и определен въз основа на еднократната концесионна такса, заплатена от операторите при първоначалното получаване на разрешение — или в рамките на конкурсна процедура, или в рамките на търг,
 - възможност за мобилните телефонни оператори да направят отказ от своето право на ползване преди началото на периода на валидност на тяхното право на ползване, без от тях да се изисква заплащане на еднократната такса за правата, от които правят отказ, и
 - освен еднократната такса, задължението за операторите, които са титуляри на разрешение, да заплащат всяка година две такси, а именно такса за покриване на разходите за предоставяне на разположение на честотите и такса за покриване на разходите за управление на разрешението.
- 26 Belgacom, Mobistar и KPN Group Belgium подават до Cour Constitutionnelle жалби за отмяна на членове 2 и 3 от Закона от 15 март 2010 г. В подкрепа на своите искания те изтъкват по-конкретно, че тези разпоредби са в разрез с членове 3 и 12—14 от Директивата за разрешение. По-специално те оспорват обстоятелството, че еднократната такса се дължи не само при издаване на разрешението, но и при неговото подновяване и че тя се добавя към таксата за ползване на разположение на честотите, която те заплащат всяка година. Belgacom, Mobistar и KPN Group Belgium оспорват също размера и реда за изчисляването на еднократната такса, доколкото тя се изчислявала не в зависимост от стопанската стойност на честотите, а в зависимост от пазарната стойност за операторите.
- 27 Запитващата юрисдикция посочва, че видно от подготвителните работи по Закона от 15 март 2010 г., еднократната такса представлява обезщетение за използване на честотите и преследва цел, идентична с тази на годишните такси за ползване на честотите, без да замества заплащането на последните. Тя изтъква, че от посочените подготвителни работи е видно освен това, че според законодателя членове 2 и 3 от Закона от 15 март 2010 г., чиято валидност се оспорва пред запитващата юрисдикция, са в съответствие с Директивата за разрешение, като се има предвид, че те предвиждат разделяне на дължимите за правото на ползване обезщетения на еднократно дължима част и дължима на годишна основа част. Всъщност еднократната такса се

заплащала за правото на ползване на честотите и отговаряла на стойността на ограничения ресурс, какъвто е спектърът, докато годишната такса покривала разходите за ползване на тези честоти, а именно разходите за контрол, координация, преглед и други дейности на компетентния орган.

28 Именно при тези условия Cour constitutionnelle решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

- „1) Допускат ли членове 3, 12 и 13 от Директивата [за разрешение] в приложимата им понастоящем редакция държавите членки да налагат на операторите, титуляри на индивидуални права на ползване на честотите за мобилна телефония за срок от петнадесет години, в контекста на разрешения за изграждане и ползване на тяхна територия на мрежа за мобилна телефония, издадени при режима на предишната правна уредба, еднократна такса за удължаването на срока на действие на техните индивидуални права на ползване на честотите, чийто размер, свързан с броя на честотите и месеците, за които се отнасят правата на ползване, се изчислява въз основа на предишната еднократна концесионна такса, която е била свързана с издаването на горепосочените разрешения, като се има предвид, че тази еднократна такса се дължи в допълнение, от една страна, към годишна такса за ползване на честотите, която има за цел преди всичко да покрие разходите по предоставяне на разположение на честотите, давайки едновременно с това частичен израз на стойността на тези честоти, като и двете такси са обосновани с целта да се стимулира оптималното използване на честотите, и от друга страна, към такса, покриваща разходите по управление на разрешението?
- 2) Допускат ли членове 3, 12 и 13 от същата Директива за разрешение държавите членки да изискват от операторите, кандидати за придобиване на нови права за ползване на честотите за мобилна телефония, заплащането на еднократна такса, чийто размер се определя чрез търг при предоставянето на честотите с цел да се даде израз на стойността на последните, като се има предвид, че тази еднократна такса се дължи в допълнение, от една страна, към годишна такса за ползване на честоти, която има за цел преди всичко да покрие разходите по предоставяне на разположение на честотите, давайки едновременно с това частичен израз на стойността на тези честоти, като и двете такси са обосновани с целта да се стимулира оптималното използване на честотите, и от друга страна, към годишна такса за управление на разрешенията за изграждане и използване на мрежа за мобилна телефония, издадени при режима на предишната правна уредба?
- 3) Позволява ли член 14, параграф 2 от същата Директива за разрешение държава членка да налага на мобилните телефонни оператори за нов срок на удължаване на действието на тяхното индивидуално определено право на ползване на честотите за мобилна телефония, които някои от тях вече са придобили, но преди началото на този нов срок, заплащането на еднократна такса за удължаването на срока на действие на правото на ползване на честотите, с което те ще разполагат в началото на този нов срок, мотивирано от целта за стимулиране на оптималното използване на честотите чрез валоризирането на последните, и която се дължи в допълнение, от една страна, към годишна такса за ползване на честотите, имаща за цел преди всичко да покрие разходите по отдаването за ползване на честотите, давайки едновременно с това частичен израз на стойността на тези честоти, като и двете такси са обосновани с целта да се стимулира оптималното използване на честотите, и от друга страна, към годишна такса за управление на разрешенията за изграждане и за използване на мрежа за мобилна телефония, издадени при режима на предишната правна уредба?

- 4) Позволява ли член 14, параграф 1 от същата Директива за разрешение държава членка да добави като условие за получаване и за удължаване на срока на действие на правото на ползване на честотите еднократна такса, определяна чрез търг и без таван и дължима в допълнение, от една страна, към годишна такса за ползване на честотите, която има за цел преди всичко да покрие разходите по предоставяне на разположение на честотите, давайки едновременно с това частичен израз на стойността на тези честоти, като и двете такси са обосновани с целта да се стимулира оптималното използване на честотите, и от друга страна, към годишна такса за управление на разрешенията за изграждане и използване на мрежа за мобилна телефония, издадени при режима на предишната правна уредба?“.

По преюдициалните въпроси

По първите два въпроса

По допустимостта

- 29 Кипърското правителство поставя под въпрос допустимостта на втория преюдициален въпрос, като поддържа, че от обективна гледна точка не е необходим отговор на този въпрос за решаване на спора в главното производство. Всъщност вторият въпрос се отнасял до нова концесия на право на ползване на радиочестоти, докато от акта за преюдициално запитване било видно, че спорът се отнася до удължаване на срока на действие на правото на ползване на радиочестоти.
- 30 В това отношение следва да се припомни, че по силата на постоянната съдебна практика на Съда въпросите, свързани с тълкуването на правото на Съюза и поставени от националния съд в нормативната и фактическа рамка, която той определя съгласно своите правомощия и преценката на чиято точност не е задача на Съда, се ползват с презумпция за релевантност. Съдът може да откаже да се произнесе по отправеното от национална юрисдикция запитване само ако е съвсем очевидно, че исканото тълкуване на правото на Съюза няма никаква връзка с действителността или с предмета на спора по главното производство, когато въпросът е от хипотетично естество или когато Съдът не разполага с необходимите данни от фактическа и правна страна, за да бъде полезен с отговора си на поставените му въпроси (вж. по-специално Решение от 12 юли 2012 г. по дело VALE Építési, C-378/10, точка 18 и цитираната съдебна практика).
- 31 В конкретния случай вторият преюдициален въпрос се отнася до тълкуването на Директивата за разрешение от гледна точка на възможността за държавите членки да въвеждат еднократна такса за операторите на мобилна телефония, кандидатстващи за получаване на ново право на ползване на радиочестотите. Видно обаче от преписката, членове 2 и 3 от Закона от 15 март 2010 г., които са предмет на жалбите за отмяна в делото по главното производство, предвиждат еднократна такса не само при удължаване на срока на действие на правото на ползване на радиочестотите, но и при ново получаване на право на ползване на радиочестоти.
- 32 При тези условия не би могло да се приеме, че исканото тълкуване няма връзка с действителността или с предмета на спора в главното производство. Вследствие на това вторият преюдициален въпрос трябва да се счита за допустим.

По съществуването на спора

- 33 С първите два въпроса, които следва да бъдат разгледани заедно, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали членове 3, 12 и 13 от Директивата за разрешение следва да се тълкуват в смисъл, че те не допускат държавите членки да въвеждат за операторите на мобилна телефония, които са титуляри на право за ползване на радиочестотите, еднократна такса, дължима както при ново получаване на право на ползване на радиочестотите, така и при удължаване на срока на действие на последното, и която се добавя не само към една годишна такса за ползване на честотите, чиято цел е преди всичко да покрие разходите за предоставяне на честотите, като частично отразява тяхната стойност, като мотивът и за двете такси е целта да се допринесе за оптимално използване на един ограничен ресурс, какъвто са тези радиочестоти, но и към такса, покриваща разходите по управлението на разрешението.
- 34 Тя си задава и въпроса за съответствието с тези разпоредби от Директивата за разрешение на реда и условията за определяне на размера на еднократната такса за правото на ползване на радиочестотите, която се определя или въз основа на предишното право на еднократна концесия, изчислено въз основа на броя честоти и на месеците, за които се отнася правото на ползване, или чрез търг за предоставяне на честотите.
- 35 В самото начало се налага изводът, че членове 3 и 12 от тази директива, които се отнасят съответно до задължението на държавите членки да гарантират свободата на предоставяне на електронни съобщителни мрежи и услуги и до начините на налагане на „административни такси“, не са предназначени да се прилагат по отношение на такса като разглежданата в главното производство, която не попада в нито едната от тези две хипотези.
- 36 Видно от първите два въпроса, запитващата юрисдикция иска от Съда да даде тълкуване на Директивата за разрешение във връзка, от една страна, с възможността за държавите членки да налагат еднократна такса на операторите на мобилна телефония и от друга страна, с реда и условията за определяне на размера на еднократната такса както при отдаването за ползване, така и при удължаването на срока на действие на правото на ползване на радиочестотите.
- 37 Що се отнася до въвеждането на еднократна такса, се налага предварителният извод, че Директивата за разрешение се отнася само до процедурата по предоставяне на правото на ползване на радиочестотите и не съдържа никаква специална разпоредба, определяща и реда и условията на процедурата при удължаване на срока на действие на правото на ползване на вече отдадени за ползване радиочестоти.
- 38 Както обаче изтъква генералният адвокат в точка 40 от своето заключение, щом като държавите членки дават индивидуално определено право на ползване за определен срок, удължаването на срока на действие на едно такова разрешение трябва да се разглежда като предоставяне на нови права за нов период от време.
- 39 Вследствие на това следва да се установи, че в съответствие с Директивата за разрешение процедурата по предоставяне на правото на ползване на радиочестотите и процедурата по удължаване срока на действие на посоченото право трябва да са подчинени на един и същ режим. Следователно член 13 от Директивата за разрешение трябва да се прилага по еднакъв начин по отношение и на двете процедури.
- 40 В това отношение следва да се подчертае, че видно от постоянна съдебна практика, в рамките на Директивата за разрешение държавите членки не могат да събират за доставката на електронни мрежи и услуги други такси и налози освен предвидените в същата директива (вж. по аналогия Решение от 18 юли 2006 г. по дело Nuova società di telecomunicazioni, C-339/04, Recueil,

стр. I-6917, точка 35, Решение от 10 март 2011 г. по дело Telefónica Móviles España, C-85/10, Сборник, стр. I-1575, точка 21 и Решение от 12 юли 2012 г. по дело Vodafone España и France Telecom España, C-55/11, C-57/11 и C-58/11, точка 28).

- 41 В главното производство, видно от акта за преюдициално запитване, националната юрисдикция по същество иска да узнае дали член 13 от Директивата за разрешение трябва да се тълкува в смисъл, че той не допуска държавите членки да налагат на операторите еднократна такса за „правото на ползване на радиочестотите“ като разглежданата в главното производство, щом като вече им е наложена, от една страна, годишна такса за ползване на честотите и от друга страна, такса, покриваща разходите, свързани с управлението на разрешението.
- 42 В това отношение следва да се припомни, че съгласно член 13 от Директивата за разрешение на държавите членки се разрешава, в допълнение към таксите, чиято цел е да се покрият административните разходи, да въведат такса за правото на ползване на радиочестотите, насочена към осигуряване на оптимално използване на тези ресурси (вж. в този смисъл Решение от 20 октомври 2005 г. по дело ISIS Multimedia Net и Firma O2, C-327/03 и C-328/03, Recueil, стр. I-8877, точка 23 и Решение по дело Telefónica Móviles España, посочено по-горе, точка 24).
- 43 Член 13 от Директивата за разрешение не определя обаче изрично нито формата, която трябва да има подобна такса, въведена за ползването на радиочестотите, нито честотата на облагането с нея.
- 44 В замяна на това, видно от съображение 32 от Директивата за разрешение, таксите за ползване на радиочестотите могат да се състоят в еднократна сума или в периодично заплащана сума.
- 45 От друга страна, видно от съдебната практика на Съда, Директивата за разрешение не предопределя целта, за която се събират такива такси (вж. в този смисъл Решение по дело Telefónica Móviles España, посочено по-горе, точка 33).
- 46 Същевременно обаче член 13 от тази директива изисква от държавите членки да постъпват така, че таксите за ползване на радиочестотите да бъдат обективно обосновани, прозрачни, недискриминационни и пропорционални на своето предназначение и да бъдат съобразени с целите, между които са и насърчаването на конкуренцията и ефективното използване на радиочестотите, определени в член 8 от Рамковата директива.
- 47 Видно също така от посочения член 13 и от съображение 32 от Директивата за разрешение, таксите, налагани на операторите на телекомуникационни услуги за ползване на ресурси, трябва да имат за цел осигуряването на оптимално използване на тези ресурси и да не затрудняват развитието на иновационни услуги и конкуренцията на пазара.
- 48 Следователно членове 12 и 13 от Директивата за разрешение допускат национално законодателство като разглежданото в главното производство, което предвижда въвеждането на такса с цел да се стимулира оптималното използване на честотите дори ако тя е в допълнение към друга годишна такса, също така частично предназначена за същата цел, при условие че съвкупността от тези такси отговаря на условията, изброени в точки 46 и 47 от настоящото решение, което следва да се провери от запитващата юрисдикция.
- 49 Що се отнася до реда и условията за определяне на размера на еднократната такса за правото на ползване на радиочестотите като разглежданата в главното производство, следва да се посочи, че Директивата за разрешение определя изискванията, които трябва да се спазват от държавите членки при определяне на размера на таксата за ползване на радиочестотите, без обаче изрично да предвижда конкретен начин за определяне на размера на такава такса (Решение по дело Telefónica Móviles España, посочено по-горе, точка 25).

- 50 В това отношение следва да се припомни, че разрешението за ползване на обществено благо, представляващо ограничен ресурс, дава възможност на неговия притежател да реализира значителни икономически печалби и му предоставя предимства в сравнение с други оператори, които също желаят да използват и експлоатират този ресурс, което обосновава налагането на такса, отразяваща по-специално стойността на използването на разглеждания ограничен ресурс (Решение по дело *Telefónica Móviles España*, посочено по-горе, точка 27).
- 51 При това положение, целта да се гарантира, че операторите използват оптимално ограничените ресурси, до които имат достъп, предполага определянето на подходящ размер на тази такса, отразяващ по-специално стойността на използването на тези ресурси, което изисква да се вземе предвид икономическото и технологичното положение на съответния пазар (Решение по дело *Telefónica Móviles España*, посочено по-горе, точка 28).
- 52 От това следва, както посочва генералният адвокат в точки 54 и 55 от своето заключение, че определянето на такса за правото на ползване на радиочестотите въз основа на размера на предишната еднократна концесионна такса, изчислена според броя на честотите и според месеците, за които се отнася правото на ползване на честотите, или въз основа на размера на сумите, произтичащи от търговете, може да бъде подходящ метод за определяне на стойността на радиочестотите.
- 53 Всъщност, като се държи сметка за принципите, използвани от Кралство Белгия за определяне на размера на предишната еднократна концесионна такса, изглежда, че както единият, така и другият от тези методи позволява да се получат суми, които са във връзка с предвидимата рентабилност на съответните радиочестоти. Директивата за разрешение обаче допуска прилагането на такъв критерий за определяне на горепосочените такси.
- 54 С оглед на всички тези съображения на първите два въпроса следва да се отговори, че членове 12 и 13 от Директивата за разрешение трябва да се тълкуват в смисъл, че те допускат държавите членки да въвеждат за операторите на мобилна телефония, които са титуляри на право за ползване на радиочестотите, еднократна такса, дължима както при ново получаване на право на ползване на радиочестотите, така и при удължаване на срока на действие на последното и която се добавя към годишна такса за ползване на честотите, чиято цел е да се стимулира оптималното използване на ресурсите, но и към такса, покриваща разходите за управление на разрешението, при условие че тези такси са реално насочени към осигуряването на оптимално използване на ресурсите, каквито са тези радиочестоти, че те са обективно обосновани, прозрачни, недискриминационни и пропорционални на своето предназначение и са съобразени с целите, определени в член 8 от Рамковата директива, което следва да се провери от запитващата юрисдикция.
- 55 При същото това условие определянето на размера на еднократна такса за правото на ползване на радиочестотите въз основа или на размера на предишната еднократна концесионна такса, изчислена според броя на честотите и според месеците, за които се отнася правото на ползване на честотите, или въз основа на размера на сумите, произтичащи от търговете, може да бъде подходящ метод за определяне на стойността на радиочестотите.

По четвъртия въпрос

- 56 С четвъртия си въпрос, на който следва да се отговори, преди да се отговори на третия въпрос, запитващата юрисдикция иска по същество да се установи дали член 14, параграф 1 от Директивата за разрешение трябва да се тълкува в смисъл, че той не допуска държава членка да налага на оператор на мобилна телефония такса като разглежданата в главното производство.

- 57 Следва да се посочи, че съгласно член 14, параграф 1 от Директивата за разрешение държавите членки могат да изменят правата, условията и процедурите във връзка с правото на ползване на радиочестотите при наличието на обективни основания и по пропорционален начин. Освен това този член предвижда, че се изпраща надлежна нотификация за намерението да се въведат такива изменения и че на заинтересованите страни може да бъде предоставен достатъчен срок да изразят своите становища по предложените промени, който е не по-кратък от четири седмици.
- 58 По-нататък, видно от част Б, точка 6 от приложението към Директивата за разрешение, налагането на потребителски такси за правото на ползване на радиочестотите в съответствие с член 13 от тази директива е едното от условията, които могат да бъдат добавени към правата за ползване на радиочестотите.
- 59 От това следва, че въвеждането на еднократна такса като разглежданата в главното производство съставлява изменение на условията, приложими към операторите, които са титуляри на право на ползване на радиочестотите. Вследствие на това държавите членки са длъжни да гарантират, че условията, поставени за изменението на режима на таксите, налагани на операторите на мобилна телефония за правото им на ползване на радиочестотите, се спазват.
- 60 Вследствие на това следва да се посочи, че държава членка, която желае да измени таксите, приложими към вече предоставено право на ползване на радиочестотите, трябва да следи за съответствието на това изменение с условията, определени в член 14, параграф 1 от Директивата за разрешение, а именно то да бъде обективно обосновано, да бъде извършено в разумни граници, както и за него да бъдат нотифицирани предварително всички заинтересовани страни, за да получат възможност да изразят своите становища. Запитващата юрисдикция следва да провери дали в светлината на обстоятелствата по делото в главното производство условията по член 14, параграф 1 от Директивата за разрешение са изпълнени.
- 61 В този контекст е важно да се подчертае, че въвеждането на такса, съответстваща на условията по член 13 от Директивата за разрешение, като посочените в точки 46 и 47 от настоящото решение, трябва да се приеме за обективно обосновано и извършено в разумни граници.
- 62 С оглед на гореизложеното на четвъртия въпрос следва да се отговори, че член 14, параграф 1 от Директивата за разрешение трябва да се тълкува в смисъл, че той допуска държава членка да налага на оператор на мобилна телефония такса като разглежданата в главното производство, при условие че това изменение е обективно обосновано, извършено в разумни граници и че за него са нотифицирани предварително всички заинтересовани страни, за да получат възможност да изразят своите становища, което следва да се провери от запитващата юрисдикция в светлината на обстоятелствата по делото в главното производство.

По третия въпрос

- 63 С третия си въпрос запитващата юрисдикция пита по същество дали член 14, параграф 2 от Директивата за разрешение трябва да се тълкува в смисъл, че той не допуска държава членка да налага на оператор на мобилна телефония такса като разглежданата в главното производство.
- 64 Следва да се посочи, че по силата на член 14, параграф 2 от Директивата за разрешение държавите членки не могат да ограничават или оттеглят права за ползване на радиочестотите, освен когато това е обосновано и е в съответствие с приложението към Директивата за разрешение и с разпоредбите на националното законодателство във връзка с обезщетяването при оттегляне на права.

- 65 В това отношение следва да се установи, че в член 14, параграф 2 от Директивата за разрешение, за разлика от параграф 1 от същия член, понятията за „ограничение“ и за „оттегляне“ на правото на ползване на радиочестотите се отнасят само до хипотезите, в които съдържанието и обхватът на тези права могат да бъдат изменяни.
- 66 Дори и да се приеме, че с оглед на срока за нейното транспониране Директивата за разрешение е била приложима към обстоятелствата в главното производство, налагането на операторите на мобилна телефония на такси като разглежданите в главното производство не е от естество да окаже въздействие върху съдържанието и обхвата на предоставеното на съответните оператори право на ползване на радиочестотите. Вследствие на това следва да се установи, че изменението на режима на таксите не представлява ограничение или оттегляне на правото на ползване на радиочестотите по смисъла на член 14, параграф 2 от Директивата за разрешение.
- 67 С оглед на изложеното по-горе на третия въпрос следва да се отговори, че член 14, параграф 2 от Директивата за разрешение трябва да се тълкува в смисъл, че той допуска държавата членка да налага на оператор на мобилна телефония такса като разглежданата в главното производство.

По съдебните разноски

- 68 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

- 1) Членове 12 и 13 от Директива 2002/20/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 година относно разрешението на електронните съобщителни мрежи и услуги („Директивата за разрешение“) трябва да се тълкуват в смисъл, че те допускат държавите членки да въвеждат за операторите на мобилна телефония, които са титуляри на право за ползване на радиочестотите, еднократна такса, дължима както при ново получаване на право на ползване на радиочестотите, така и при удължаване на срока на действие на последното и която се добавя към годишна такса за ползване на честотите, чиято цел е да се стимулира оптималното използване на ресурсите, но и към такса, покриваща разходите за управление на разрешението, при условие че тези такси са реално насочени към осигуряването на оптимално използване на ресурсите, каквито са тези радиочестоти, че те са обективно обосновани, прозрачни, недискриминационни и пропорционални на своето предназначение и са съобразени с целите, определени в член 8 от Директива 2002/21/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 7 март 2002 година относно общата регулаторна рамка за електронните съобщителни мрежи и услуги („Рамковата директива“), което следва да се провери от запитващата юрисдикция.

При същото това условие определянето на размера на еднократната такса за правото на ползване на радиочестотите въз основа или на размера на предишната еднократна концесионна такса, изчислена според броя на честотите и според месеците, за които се отнася правото на ползване на честотите, или въз основа на размера на сумите, получени в резултат на търг, може да бъде подходящ метод, за да се определи стойността на радиочестотите.

- 2) **Член 14, параграф 1 от Директива 2002/20 трябва да се тълкува в смисъл, че той допуска държавите членки да налагат на операторите на мобилна телефония такса като разглежданата в главното производство, при условие че това изменение е обективно обосновано, извършено е в разумни граници и че за него са нотифицирани предварително всички заинтересовани страни, за да получат възможност да изразят своите становища, което следва да се провери от запитващата юрисдикция в светлината на обстоятелствата по делото в главното производство.**
- 3) **Член 14, параграф 2 от Директива 2002/20 трябва да се тълкува в смисъл, че той допуска държавите членки да налагат на операторите на мобилна телефония такса като разглежданата в главното производство.**

Подписи